

Kun jään osa-aikaiseksi

- muutoksia palvelussuhteessa

Osa-aikainen työsuhde

Osa-aikaisuudelle on erilaisia perusteita:

- On voitu yhdessä sopia osa-aikaisuudesta joko työsuhteen alussa tai sen kestäessä (Työaikalaki 15 §)
- Työntekijä voi olla käyttänyt lakiin perustuvaa oikeuttaan osa-aikaisuuteen (esim. osittainen hoitovapaa, varhaistettu vanhuuseläke ja osatyökyvyttömyyseläke)
- Työnantaja on voinut yksipuolisesti osa-aikaistaa taloudellisiin tai tuotannollisiin irtisanomisperustein

Oli peruste mikä tahansa, osa-aikaisuus aiheuttaa muutoksia työsuhteeseen ja sen ehtoihin. Eroja on virka- ja työehtosopimusten välillä eli **tarkista oma työehtosopimuksesi ja ole tarvittaessa ennen osa-aikatyöhön siirtymistäsi yhteydessä luottamusmieheesi.**

Palkkaus

Palkka maksetaan jatkossa osa-aikasi suhteessa eli palkkasi on x-prosenttia kokoaikaisen palkasta.

Esimerkiksi kokoaikainen palkkasi on ollut 2 000 €, 55 % työajalla saat jatkossa palkkaa 1 100 €. Kaikki palkanosat (mm. tehtäväkohtainen palkka, henkilökohtainen lisä, työkokemuslisä) pienenevät osa-ajan mukaisesti. Luottamusmiehen- ja työsuojeluvaltuutetun korvaus eivät pienene.

Työaika

Viikoittainen työaikasi lasketaan osa-ajan suhteessa, esim. täyden säännöllisen työajan sijaan (esim. 38 h 45 min) 55 % osa-aikatyö tarkoittaa 21 h 19 min/viikko.

Työsopimuksella sovitaan työajan sijoittamisesta:

1. Lyhennetty päivittäinen työaika, esim. ma-pe teet 4 tunnin 16 minuutin työpäivää.
2. Keskimääräinen viikoittainen työaika, jolloin työnantaja voi suunnitella eripituisia työpäiviä, esim. ma 7-15, ti 8-14, ke 8-12, to 7-14 ja pe vapaa.
3. Jaksotettu työaika eli teet säännöllisesti työtä vain osan viikosta tai kuukaudesta, esim. ma-ke työtä ja to-pe vapaata tai viikko töitä ja viikko vapaata. Tällä on vaikutusta vuosiloman kulumiseen. Tee jaksotuksesta aina kirjallinen sopimus.

Ylityökynnys säilyy pääsääntöisesti ennallaan eli osa-aikatyössä muodostuu ylityötä vasta, kun työaikamuodon mukainen täysi säännöllinen työaika on ensin täyttynyt. Jaksotyössä on poikkeavia määräyksiä, mutta silloinkin ylityöraja on sama kuin kokoaikaisella työntekijällä olisi.

Arkipyhä lyhentää työaikaasi osa-aikasi suhteessa (ei siis enää kokonaista päivää).

Vuosiloma

Vuosiloma määräytyy vuosilomalain tai virka- ja työehtosopimuksesi mukaisesti. Jos lyhennät työaikaasi päivittäin, käytännössä mikään ei muutu.

Loman kuluminen muuttuu, jos olet sopinut työaikasi jaksottamisesta.

Tällöin vuosiloma-aikaan sisällytetään työ- ja vapaapäiviä samassa suhteessa kuin niitä muutoinkin on. Lähtökohta on, ettei työaikajärjestely vaikuta vuosiloman pituuteen. Työnantajan on huolehdittava, että koko vuosiloma-aikaan sisältyy oikea määrä työ- ja vuosilomapäiviä. Tämä voi vaikuttaa vuosiloman myöntämiseen, esim. voit joutua pidentämään vajaaksi viikoksi tekemääsi hakemusta. Et voi siis hakea vuosilomaa vain työpäiviksi.

Vuosilomapalkka on osa-aikaisenakin lomallelähtöhetken (ensimmäinen lomapäivä) varsinainen palkka eli se maksetaan osa-aikasi suhteessa.

Poikkeuksen tästä muodostaa vuosi, jolloin jäädään osa-aikaiseksi tai työaika muuttuu kokoaikaiseksi. Vuosilomapalkka lasketaan tällöin keskimääräisen työaikaprosentin perusteella, joten osa-aikaiseksi siirtyvä voittaa ja kokoaikaiseksi siirtyvä häviää kyseisen lomavuoden kohdalla.

Lomarahaa lasketaan palkastasi eli jos olet laskentahetkellä osa-aikainen, lomarahasi on myös samassa suhteessa pienempi.

Osa-aikaisen asema mm. työsopimuslain perusteella

- Osa-aikaista ei saa syrjiä, eikä asettaa muita huonompaan asemaan osa-aikaisuuden perusteella.
- Osa-aikaisella on oikeus lisätyöhön ja työnantajalla on velvollisuus tarjota työtä ensisijaisesti osa-aikaiselle työntekijälleen.
- Osa-aikaisille tulee tarjota samat mahdollisuuden hakeutua vapautuviin työpaikkoihin kuin kokoaikaisilla on ja työnantajan on ilmoitettava tällaisista työpaikoista yleisten käytäntöjen mukaisesti, esim. sisäinen internet-sivusto.
- Jos työnantaja yksipuolisesti osa-aikaistaa irtisanomisperusteella, osa-aikainen työ alkaa vasta irtisanomisajan kuluttua.
- Työttömyysturvalainsäädäntö turvaa vasten tahtoaan osa-aikaistetulle mahdollisuuden saada soviteltua työttömyysetuutta. Kysy tarkemmin TE-toimistosta tai omasta työttömyyskassastasi.